

Australian Government

Fair Work

OMBUDSMAN

Ko e tokoni ki he leá

‘Oku ‘i ai ha ngaahi liliu ki he ngaahi lao fekau‘aki mo e tauhi ‘o e ngaahi vā ‘i he ngāue‘angá ‘i ‘Aositelēliá ‘o kamata ‘i Siulai 2009.

‘Oku hā ‘i he ngaahi lao fo‘ou ni ‘a e ngaahi totonu ‘oku ma‘u ‘e he kakaí mo honau ngaahi fatongia ‘i he ngāue‘angá.

‘E lahi ‘a e ngaahi ngāue‘anga ‘Aositelēliá ‘e uesia ‘e he ngaahi liliu ko ‘ení

Ko e ngaahi totonu mo e ngaahi fatongia ‘e fekau‘aki ia mo e:

- vahenga ‘o e kau ngāue
- ngaahi livi mo e tu‘unga fakangāue
- ngaahi lekooti ‘oku fiema‘u ke tauhi ‘e he kakaí ‘oku nau fakangāue ‘i koé
- founga ‘e lava ke ma‘u ai ha tokoni ma‘ae kau ngāue mo e kakaí ‘oku nau fakangāue ‘i koé ‘o ka ‘i ai ha palopalema he ngāue‘angá.
- ‘ikai ke fai ha laulanu fakamatakali, pe lau tangata pe fefine, pe ‘oku ke ‘alu mo ha tangata pe fefine, lau ki ho ta‘u motu‘á, ‘atamai mo sino ālonga mo vaivai, pe mali pe ‘ikai.

Ko hai ‘e ala tokoni?

‘Oku ‘i ai ha ongo kautaha ‘i he sisitemi fo‘ou fakafonua ko ‘ení ki hono tauhi ‘o e ngaahi vā ‘i he ngāue‘angá.

Ko e Fair Work Commission mo e Fair Work Ombudsman.

Ko e Fair Work Commission ko ha fakamaau‘anga si‘i fakafonua ‘oku ne tokanga ‘i a hono tauhi ‘a e ngaahi vā ‘i he ngāue‘angá fekau‘aki mo e:

- malu‘i ‘a e vahe si‘i taha ‘e ala ma‘u mo e tu‘unga ‘o e ngāue
- ngaahi alea fakangāue
- laka fakahāhā
- fakalelei ‘o e ngaahi femamahi‘aki
- fakanofu mei he ngāue
- ngaahi me‘a kehe ‘i he ngāue‘angá.

‘Oku fai ‘e he Fair Work Ombudsman:

- ha ngaahi fale ‘i mo e ako ki he ‘u lao ‘o e ngaahi ngāue‘anga ‘o ‘Aositelēliá
- hono siofi ‘a hono tauhi ‘o e ngaahi laó pea mo fakatoto‘o ‘a e ‘u lao kuo maumau ‘i he ngaahi ngāue‘angá
- hono pulusi ‘a e ngaahi fakamatala ki ‘ete ngaahi totonu mo ‘ete ngaahi fatongia ‘i he ngāue‘angá
- ha ngaahi tokoni mo e ngaahi fakamatala ki he ‘u pisinisi iiki.

Toe fiema‘u ha ngaahi tokoni?

- Fetu‘utaki ki he telefoni ‘a e Fair Work ko e 13 13 94.
- Ki he fakatonuleá, fetu‘utaki telefoni ki he **Ngāue Fakatonulea mo Liliulea (TIS)** ko e **131 450** ‘i he totongi telefoni fakakolo houa ‘e 24 he ‘aho, ‘aho ‘e 7 he uike.

Fair Work Infoline: 13 13 94 www.fairwork.gov.au